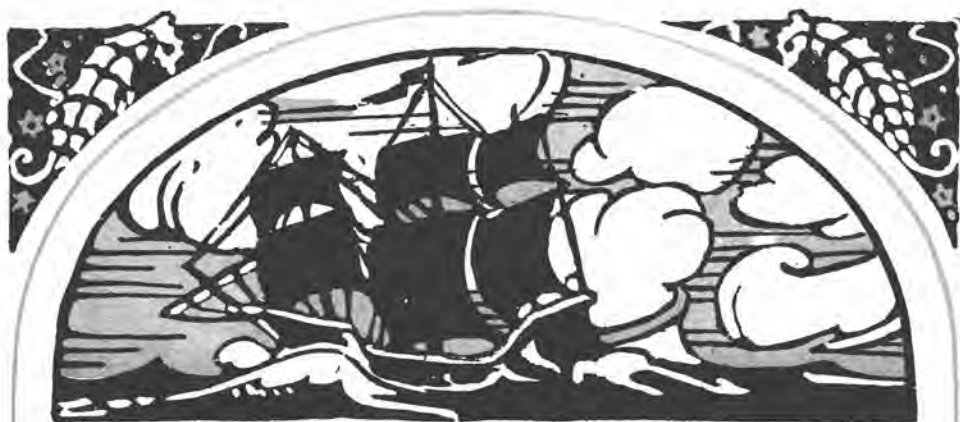

SAMBAND

SAMBAND

is a quarterly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history. Also historical and biographical sketches from Valdres settlements in America. Subscription price including membership in Valdres Samband \$1.00 a year.

Published by Valdres Samband
at 425-429 South Fourth Street,
Minneapolis, Minnesota.

S A M B A N D

NR. 3

SEPTEMBER

1929

VAAR I VALDRES

En mæihilsen til aurdøler i Vesterheimen

Av ANNE CATHRINE PIRO

*Ti ofte naar jeg gaar i den myldrende by
i de bonede, skimmende sale,
den samme hvæskende lyder saa bønlig, saa bly
fjernt henne fra min barndoms grønne dale.
Da griper mig en længsel til skog og til fjeld,
jeg hører atter bjelder og lurlok ved kvæld
og sus gjennom skjæggede graner.*

VOR store digter Jørgen Moe er nok ikke alene om disse følelser. Valdresen har som bekjendt mer end noen anden ord for at være heimkjær. Du som har den store lykke at være født her i denne Norges fagreste dal, du har i vuggегave faat nedlagt i sjælen en dyp kjærlighet til heimbygdens storslagne natur. Du vet at denne kjærlighet vokser sig sterkere og varmere med aarene. Du føler at længslen og savnet blir dypere og

AURDAL

mer inderlig eftersom tiden gaar.. Især for dig som maa leve saa langt borte fra bygden. Altid ligger den for dig som en eventyrverden, rik paa skjønhed og ynde. Den lokker og drar, hvisker og kalder, saa du følger det som det river i et aapent saar i hjerteroten. Lykkelig er du, hvis du kan faa følge denne dragende, lokkende stemme og reise heim om det saa bare er for en stakket tid! Men kan du ikke komme heim, saa har du allikevel tusen rike minder om bygden, noen sterke, noen svake, og disse hellige minder vet jeg du lever paa derover i Vesterheimen. Kanske disse linjer kunde friske paa dine barndoms- og ungdomsminder og gi dig en liten vaarhilsen herfra.

Saa reiser vi!

Ved avreisen fra Oslo var det vaaren du sier farvel til, om det end er koldt saa er det dog vaar med sol og høi himmel. Eftersom toget fører dig opover bygdene blir himlen mer og mer overskyet, tilslut pisker regndraapene mot vindusruten, ved *Eina* blir det endog vertitabelt sneveir som haardnakket holder sig resten av turen. For en skuffelse! Den vakre utsigt opover den dyplaa *Etnedal* som du hadde glædet dig til at gjense er fullstendig skjult av skodde og snefok. Koldere og koldere blir det. Ved *Tonsaasen* ligger skogen drivende hvit. Reneste julestemning! Saa reiser du da endelig nedover mot den dyrebare *Aurdalsbyen*. Se, der dukker de dype aaser frem! Der er Liabergadn med Høllaknatten, Bjødnastigen og Skarsbakkadn. Der er Vestringsbygde og Aabjør med Høgesyn bakenfor. Der er Fosheim sæter under Aalfjeld, og der er Fodneskampen over Fagernes. Der er Jotunheimens snedækte masser. Der er Varberget og Jøvnknatten bak Hjelle. Det lyser i Fængslet, og det blinker i Aurdalsfjorden hvor Hestøve og Hærøve nedenfor Onstadgaardene ligger i uforanderlig ro og stilhet.

Du er atter i Aurdal, drømmen er gaat i opfyldelse. Du kjender en sterk lykkefølelse, du aander ind i dype drag den velgjørende friske luft og du hilser gjenkjendende paa alle de kjære aaser som rammer bygden ind med store, rolige linjer. Aasene har et let lag av skinnende sne, og det kuperte terræn kommer tydelig frem. Bortover fjeldsiden driver smaadotter av skodde. Kjøllkjinn er helt indhyllt i taake.

Himmelen er blaagraa, tung og disig og ser ut som om den er indholdsrik paa sne og hagl. Huttetu for en kulde! Det blaaser fra nord en bitende sno og vind, de drivende skyer trækker sørover, og det sner og sner — overalt et teppe saa hvitt og bløtt. "Der er ingenting i verden saa stille som sne." Du oplever en vinterstemning som ogsaa har sin charme selv om den ikke er særdeles velkommen paa denne aarstid. Nei, la os synge den gamle skolesangen du lærte paa Storengen: "Kom mai, du skjønne, milde!"

Iaar er mai likesaa uberegnelig som april pleier at være det, derfor skal du snart se forandring i naturen. En vakker dag ligger Aurdal badet i solen, som har benyttet de tidlige morgentimer da du sov, til at forandre

veiene saa sneen smelter og de blir sorte av søle. Jordene er endnu hvite, men om litt stiger solen høiere paa himmelen og jordene blir ogsaa graa og triste uten et grønt straa. Likedan med liene, men bortefer fjeldsiden ligger sneen. Fra bækkene klinger den lystige vaarmusik som sætter dig i perlehumør, for du kjender laaten igjen fra før. De danser over stok og stein og kaster det krystalklare kolde vand i kaskader utover. Nedover jordet paa *Lundene* risler bekken vaarglad og munter avsted. *Bøekvæne* buldrer tungt derborte ved *Petersborg*. Husker du digtet av doktor Aabel paa Juven?

BØ PENSIONAT I AURDAL

*Hør fjeldets stolte foss!
nys brøt den vintrens baand og tvang,
nu gaar den frit sin gang
og brummer bas til os.*

Selveste bastonene kommer helt fra *Begna* som nede paa "fjorden" er stilfærdig og fredelig. Men hør bare den sterke brummen fra Skamaaen som lyser grønlige derborte! Dens toner blander sig med buldret fra *Aabjørffossens* dundrende vandmasser. Hør, suset stiger og synker med luftdraget og vinden! Deres melodier blander sig med bekkens klingre toner til den vakreste orkestermusik.

Dagen gaar, solen gjør underverker. De graa jorder faar brunlig tone. Sneen ligger bare i skyggefulde dalsøkk og paa aaskanten. Ved *Vøllarvang* ligger grønn is langs bekkentene. Noen dage efter ser du mark og eng alt har faat et grønlige skjær, for nu titter karvekaal frem

sammen med hundekjeks og klumper av marikaape. Solen lokker ogsaa graset frem. Paa *Frydenlundjordet* har alt heggetræet faat de første grønne blade og hjerken bak *Nygaard* lyser svakt grønt. Ovenfor *Lundsmyren* og *Diserud* har liene faat en rødviolett tone, egte vaarlige. Det varer ikke længe før vaarønnen er i fuld gang. Som et fint slør ligger røken fra al braatebrænding over dalen. Der pløies og harves allesteds. Fra den sorte jord som nu ligger der dyp i jevne furer stiger en herlig muldlukt, den blander sig med den egne krydrete duft som bølger fra hjerke-træernes lysegrønne blade. Hvor findes vel slike hjerker som i Valdres? Praktfulde, løvrige trær med tykke, hvite, slanke stammer, prydet med chatteringer i sort og graat og med graagrønt skjegg hist og her, med lange, lyse rakler og med blanke, seige blade i hjerteform. Ja, "det er vel fagre stunder, naar vaaren kjem her nord, og atter som eit under, nyt liv av det daude gror" synger Blix, og du er av hjertet enig.

Vaaren skrider frem med kjæmpeskridt. Solen skinner dag efter dag fra høi, blaa, skyfri himmel. Varmen kjendes unaturlig, ren lummer-varme med 23 grader C. i skyggen. Aurdal er sløret av tætt, bløtt ølrøyk som ligger disigblaa over dalen. Solnedgangene er betakende vakre med gyldent skjær flommende over top og tinde. Maanen synes større her i Valdres end andetsteds — stor, rødgul seiler den over himlen i den slørete, drømmende mainat.

*Det lyser derborte
i maaneskin —
Jotunfjeldene tind ved tind!
Mystisk sitrer
i maanens skjær
evig sne
og blaanede brær.*

(G. O. Bakken.)

De før saa graabrune jorder er nu forandret til et bløtt teppe i skinnende grønne farver. Henrik Wergeland vet nok ved selvsyn at

*korkje Ringerikje, Haland heldan Land
har eit gras so grønt so Valdres allestan.
Der er blomana au
meire frisk og rau,
som bloma so e gjentudu.*

I blaat og grønt lyser bygden. Blaa er himmel og blaa er luft, blaa er aas og fjeld. Denne bakgrund fremhæver hjerkens fine, lette grener, som i den svale sommervind gynes frem og tilbake og minder om det fineste kniplingsslør i skjæreste lysegrønt. Rognen folder ut de sammenklemte mørke blade og heggen dufter sterk og hektisk med egte sommerlig duft. I skogen staar gran og furu med høireiste stammer. Mosen er myk og bløtt med vakre, gulgrønne og graa nyanser, røslungen pynter sig med aarsgamle gule blomster. I skyggen er brune, vassne flekker

efter is og sne. Gyldenbrune, summende humler danser om i lyngen og henger sig fast paa blaabærrisets tynde, lyse blade og famler sig op til dets røde blomster. Blandt de mørke, tykke tyttelærblade skinner i festlig pragt gamle, purpurfarvede og rødgule blade. I mosen ligger visnet løv og kongler, hvis duft blander sig med aromaen fra furu, gran og brisk. Aspen kommer tilslut med røde, gyldne, lodne blade, den er prikken over i-et. Det er fargepragt overalt, men blaat og grønt er det dominerende.

Engen faar nye blomster hver eneste dag. Det skinner i gule soløier og aakersennep. Der er stedmorsblomster i gult og blaaviolett. Marikaa-

KIRKEN I AURDAL.

pen samler duggperler i bladet og sender sin sære duft over engen. Der er forglemmigei saa uskyldsfuld og himmelblaa, og pragtstjerne og humleblomst, hundekjeks og balderbraa og syre i sterke farger. Paa *Sørjordet* finder du den første jordbærblomst og blaaveis ved *Kvaaledammen*, nede ved *Hagakjednet* staar skjære, hvite multebloster mellem dvergbjergkjerr med høifjeldsstemming over sig. I hagen er gule papaner og scilla, tusenfryd og forglemmigei, aurikler og perleblomst. Paa *Juven* er de første syriknopper. Luften er fuld av blomsterduft hvor i bygden du gaar.

*Stilt kring i dalen det veks og gror
Jagaste liv ein kan sjaa;
blomande engjer stig upp fraa fjord —
over alt kvælvær himlen seg blaa.*

(Vesle-Andris.)

Over dette blomsterhav svæver i lekende dans sommerfugler i alle farger: røde og blaa, hvite og grønne og de helt gyldne — fra blomst til blomst. Det summer av flue og hveps; om kvelden er myggedans. Gjøken galer alt den kan nedenfor *Storengen*, i *Bølund* og ovenfor *Lundsmyrren*. Maalrostens deilige, klare toner — som bare Olav Moe kan efterlikne paa fela — lyder fra skogen rundt om. Høit i luften over preste-gaarden svirrer svaler om i sollyset og melder dig at nu er det sommer.

VALDRES LANDBRUKSSKOLE VED LEIRA

Du føler intens at det er sommer. Der er kommet en egen avklaret stille tone i naturen. Vil du høre en gjenklang av denne i dit eget indre, saa gaa ned paa berget nedenfor Juven.

*Saa aapner dalen sig,
bred og vakker
med lyse gaarder
paa grønne bakker.
Utenom strækker sig granklædd li;
nedenfor risler Begna forbi.
Svalene svirrer,
og luften dirrer
i sommersol.*

*Og sæterveien sig slynger
opøver kjinene bratte.
Der tyttebærlyngen sig breder,
der mosen er fin og skjær,
der kalaene blomstrer
med gamle, skjeggede trær.*

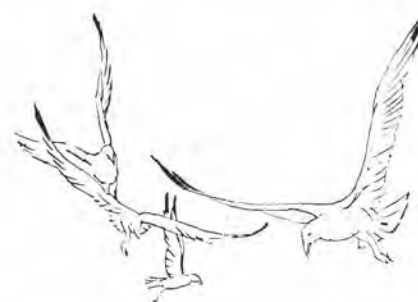
(G. O. Bakken.)

Paa berget føler du dig langt fra folk og støy, her kan du høre den inderlige, nensomme tone som klinger fra alnaturen. La den fylde dit bryst! Sæt dig paa det moseklædde svaberg, under den dystre furu og lyt! Du hører vinden suse i de høie gran- og furutopper nedenfor dig. Bekkene har dæmpet klang, de har mistet sin overmodige vaarlige tone. Fossens evige toner klinger under. Fra "linna" lyder hitut, fra *Sørei* høres hanegal og kraakene har det travelt allesteds. I det fjerne er raut av kjer som er slupne av baasen og som sammen med sau og gjeit græsser ute paa jordene. Dette avbryter stilheten.

Stilheten er lækedom, den sænker sig i sjælens dyp og skaper høitid og sletter ut alt det onde, leie og skakke. Sjælen tar farve av al denne skjønhet og ynde hom omgir dig av alle disse bævende toner som klinger mot dig fra bræ og tind, fra dype, dystre skoger, fra bekk og elv, av al denne vellugt fra mark og eng, fra skog og li, fra blomster og trær. Det er tause stemmer, men du forstaar deres stille, sære tale. Denne harmoni i naturen gir ogsaa dit indre harmoni.

Har du derfor en gang drukket denne skjønhet ind i dype drag og har latt den fylde dit sind og dine sanser, da glemmer du det aldrig, det blir dit dyreste eie. Du har skatten gjemt i sjælens dyp hvor ingen kan ta den fra dig. Hvor du end i verden vandrer, fjernt fra heimen de tusen mil, saa kan du dog *naar* du vil og *hvor* du vil sænke dig ned i din mindeverden og trække dine skatter frem. Derved holder du sterkt vedlike din kjærlighet til bygd og heim. Dette er den fælles hemmelighet som binder os aurdøler sammen. Vi føler derfor med Jørgen Moe naar han synger:

*Ak, skogen og fjeldvandet hadde mit sind
for første gang suset sin vemodstanke ind —
og siden jeg glemmer den vel aldrig.*

TIL
GULLIK NORDTORP

paa 70-aarsdagen

Camrose, Alberta, den 12te juli 1929

S

★

IL lykke med dagen, gamling,
idag er du sytti aar.

Her ser du en prægtig samling
æ venner, ja, du forstaar
vi kom for at ture dagen
og ønske dig alt som er godt.
For det er allikevel sagen,
om livet er langt eller kort.

Idag vil du mindes Valdres
med sin Østre-Slidre-dal.

Der holder nu gauken praksis
med sangfugler uten tal.
Der gror det og grønskas i lio,
hvor folket har rødt og bygt,
fra fjorden up begge sio.
Der vandret du frisk og tryg.

Her saa du for første gangen
hvor solen hver morgen kom op
mot øst over Heggegaarden.
Den klarte nok aasens top.
Saa seilte den rundt om fjorden,
i Beito den gjemte sig bort.
Og natten var lys; som sorgen
den kom og gik like fort.

I skolen var herlige dage,
for presten det gik som en leg.
Til stølen frem og tilbake
du trampet med lette steg.
Rundt bygden var du velkommen,
det saa du selv uten tvil.
Om du bar en stevning i lommen,
man saa kun dit lyse smil.

Jævist vil du huske dalen
saa langt op i Norges land.
Der saa du fra Nordtorp svalen
det skogklædte Heggvand.
Der møtte du først en hulder,
bergtagen du blev med engang:
Saa fik hun en arm om din skulder,
og siden bar hun dit navn.

Ja, livet har lyse minder
og kurver fylt med besvær.
Snart barneflokkens os binder
med spørsmål om mat og klær.
Man ser i det fjerne lykken,
langt vest bak det brede vand,
og saa maa en følge skikken,
og reise til Kana'ans land.

I Camrose Alberta byen
du har nu et prægtig hjem.
Her bryter solen skyen,
her springer blomstene frem.
Vi haaper den altid vil skinne
for dig gjennom mange aar,
tilfredshet og lykke dig bringe
fremover, mens tiden gaar.

THORSTEIN ROGNE.

Gullik Ronjusun Nordtorp blev født den 12te juli 1859. Forældrene var lensmand Ronjus Johnson Nordtorp og Marit Knudsdatter Rogne, Østre Slidre. Han blev i 1884 gift med Ragnhild Olsdatter Hegge. De har hat 10 barn, som alle er voksne, og Mr. og Mrs. Nordtorp lever nu i Camrose, Alta.

O. J. KVALE

GLIMRENDE LIVSLØP TRAGISK AVSLUTNING

FORHOLDSVIS mange er de mænd av valdresæt som i kraft av sit virke er blit landskjendt og hædret saa langt som deres navn rækker. Men hittil har ingen av disse gjort et saa mægtig indtryk paa det amerikanske folk som den beskedne prestemand der natten mellem den 10de og 11te september 1929 led flammedøden i sin avsidesliggende sommervilla i Otter Tail county, Minn.

De som kjendte pastor O. J. Kvale bedst visste at han var mere end almindelig begavet. Men indtil han var over femti aar gammel blev der neppe lagt mere merke til ham end til hundreder andre norske prester i Amerika. I 1920 kom han paa den tanke at han burde komme ind i kongressen. Straks var der indvendinger paa ganske nært hold: han var jo en meget dygtig og meget avholdt prest, hvorfor skulde han rote sig ind i politiken?

Hans motkandidat blev begunstiget av ganske særegne omstændigheder, men endda var det saa vidt Kvale blev slaat.

Ved næste valg, i 1922, stod de samme mænd imot hverandre. Distriktet er sterkt norsk, og i Amerika ialfald har nordmændene en bedre politisk hukommelse end andre folk. Tusener vælgere syntes de var blit snytt i 1920, og nu tok de i saa haardt at Kvale fik omkring 14,000 flere stemmer end motkandidaten, J. Volstead, en anden nordmand, hvis navn saa hjertelig velsignes og forbandes over hele verden fordi vor forbudslov er opnævnt efter ham, lovkomiteens formand. Kvale blev stadig gjenvalgt med stigende flertal, som ved sidste valg (1928) var 28,284.

I politisk henseende var hans stilling i kongressen saa vanskelig som den kunde bli, da han ikke tilhørte noe av de store partier, men var i representanthuset den eneste representant for gaardbrukernes og arbeidernes parti. Det er en almindelig erfaring at slike minoritetsmænd har vanskelig for at faa utrettet noe i de lovgivende forsamlinger i vort land.

Men det tok ikke længe før Kvale viste sig at være i besiddelse av kræfter saa glimrende og betagende at de som var sammen med ham og hørte ham tale blev revet med, og for øieblikket syntes de likesom at glemme partibaandene. Han var følelsesmenneske i den grad at han undertiden kunde slippe sin herlige veltalenhet løs uten hensyn til følgene. Bare et slaaende eksempel er nok til at bevise dette:

I tyve aar eller saa hadde Kvale arbeidet ihærdig imot drikken og saloonen og var avgjort forbudsmand. Da det en dag i representanthuset blev nævnt at en brændevinsgauk var blit skutt av en av regjeringens embedsmænd, var der noen som klappet for at vise sit bifald til denne fremgangsmaate. Dette blev for meget for Kvale. Han forlangte at beretningen om dette bifald skulde strykes av dagsprotokollen og holdt i den anledning en tale som blev referert av alle aviser og forbauset hele nationen. Han benyttet blandt andet uttrykket "slagterhusbifaldet." Og saa fortsatte han: "Jeg undskylder ikke forbrydelser. Jeg vil endog medgi at gutten maaske var skyldig. Det kan gjerne være at embedsmanden gjorde sin lovlige pligt da han skjøt. Men jeg er imot at ta menneskeliv i hvilkensomhelst hensigt, til hvilkensomhelst tid, selv naar det gjælder at opretholde loven. Sakførere og de embedsmænd som gjennomfører lovene kan finde mange andre maater for at gjøre loven virksom uten at ofre menneskeliv under forsøket." Den "vaate" presse i alle dele av landet gjorde meget væsen av denne uttalelse for at faa det til at se ut som om Kvale var paa de "vaates" side skjønt han var netop det motsatte.

Men Kvale var en av de sjeldne naturer som med lidenskapelig begeistring for en sak forbinder en utpræget sans for det mulige, det praktiske. Ovenstaaende uttalelse forekom noe nær bakvendt; men endog paa dette punkt var nok Kvale mere "praktisk" end tankeløse mennesker anet: Verden er just nu paa nippet til at avskaffe mennesketyneri som et middel i lovens tjeneste, og Kvale utførte vistnok en ekte profets hverv da han

i dette tilfælde talte som han gjorde. Det var ogsaa profeten som slynget en *monkey wrench* ind i regjeringens vældige maskineri da han gjorde blaaende nar av at landets krigsapparater trumfes ut "i al sin magt og vælde" ved feiringen av den 11te november, aarsdagen for fredsslutningen i Versailles. Allerede *nu* viser det sig at Kvale i grunden var "praktisk" ogsaa paa *dette* punkt.

Kvales største bedrifter i kongressen stod i forbindelse med feiringen av hundreaaret for "Sluppefolkets" ankomst til Amerika. Det lykkedes ham at faa regjeringen til at gi ut to slags postfrimerker til minde om festen; men endda rarere var det, at han fik kongressen til at gaa med paa at præge en mindemedalje som slaar fast at i aaret 1000 blev Amerika opdaget av Leif Erikson — noget som har været ufordøielig historie for en masse amerikanere.

Det er ikke nok at si at Kvales pludselige hedengang tiltrak sig landsvid opmerksomhet — der blev sorg i landet, ialfald blandt dem som elsker sit land og sit folk og søker at følge med i dets offentlige liv. Der er næsten ingen grænser for uttalelser fra høitstaaende enkeltmænd og i aviser.

Her anføres bare noen korte prøver. Præsident Hoover sa:

"Kongresmand Kvales død fjerner fra de Forenede Staters kongres en dygtig offentlighetens tjener. Mrs. Hoover slutter sig til mig i at bevidne familiens medlemmer vor dypeste sympati."

Minnesotas guvernør, T. Christianson:

"Kongresmand Kvales tragiske død vil vække almindelig sorg ikke alene i 7de distrikt, men over hele staten. Han var en mand med en slaaende personlighet og overbevisende veltalenhet."

Henrik Shipstead, U. S. senator fra Minnesota:

"Han var en prægtig mand, samvittighetsfuld og flittig arbeider. Det er et virkelig tap for staten."

Kongresmand Newton fra Minnesota:

"En samvittighetsfuld og tro folket tjener. Vi var litt uenige i politiken, men forresten meget gode venner."

Og saa avisene. *Minneapolis Journal*:

"Han var almindelig agtet paa grund av sin oprigtighet og prægtige karakter. Hans bortgang bedrøver ikke blot hans venner og kollegaer en hele statens befolkning."

Minneapolis Tidende:

"Da Kvale nedla prestegjærningen for at gaa over i det politiske liv hadde det uten tvil sin væsentlige grund i hans vaakne retfærdighetsfølelse og hans sikre tro paa at det vilde bli ham forundt at utrette noe til folkets sande gavn. Staaende utenom de to store politiske partier, som han gjorde, var det ofte ganske vanskelig for ham at kunne opdage de konkrete resultater av sit virke i kongressen. Men han gik aldrig paa akkord med hvad hans samvittighet, hans fornuft og hans hjerte tilsa ham at være det rette.

Og efterat han sluttet som prest for at ofre sig for politiken, vedblev Kvale at ta aktiv del i de kirkelige gjøremaal, blandt andet som medlem av sit kirkesamfunds skolestyre. Han var en sand norskhetsven. Som en begavet taler behandlet han det engelske og det norske sprog med omtrent samme lethet."

Norgesposten:

"Hans bortgang betyr et stort tap saavel for Amerika som for de norske herover. Han kjæmpet ogsaa for norskdommens sak."

Normanden:

"Skjønt født her i landet var Kvale egte norsk, norskere end mange der var født i Norge. Da de store herrer i vor kirkes raad ifjor sommer vilde gi naadestøtet til ordet "norsk" i kirkens navn, og hadde alt sat igjennem at det skulde strykes, sprat Kvale op som en staaelfjær og foreslog at det skulde henstilles til menighetene at stemme over det. Derved gjorde han noe som vel gjør at det ord blir staaende i ti aar endnu, kanske."

Decorah-Posten:

"Med ham har vor folkegruppe her i landet mistet en av sine ivrigste og varmeste talsmænd. Ingen har "talt saa meget norsk paa engelsk" i kongressen som han.

Han var noe av en ildsjæl, en vulkan. Han gik helt og holdent op i den sak som i øieblikket optok ham, og han hadde det ikke med at spare sig. Vi har ikke for mange slike, og vi har daarlig raad til at miste noen."

Reform:

"Kongresmand Kvales død var et stort tap ikke alene for hans stat men for nationen og det politiske element her i landet som i Wisconsin er knyttet til La Follette bevegelsen og i Minnesota til farmer-labor partiet. Kongresmand Kvale hadde meninger og vaaget at uttale dem og kunde uttale dem paa en maate som det stod respekt av."

Kvales sommervilla laa ved en innsjø i Otter Tail county, Minn. Han var ganske alene da ulykken skedde. Men av omstændighetene er det let at slutte sig til saa omtrentlig hvordan det gik til. Han hadde altid været mere eller mindre nervøs, og siden han for tre aar siden blev enkemand, led han av søvnløshet. Som regel laa han og læste time efter time ut over natten. Paa en eller anden maate har altsaa flammen i lampen sat ild i huset uten at Kvale kom til at redde livet. Hans ur var stanset ved midnatsleite.

Begravelsen fandt sted i Benson, Minn., hvor han var prest i mange aar og hvor han fremdeles hadde sit hjem. Benson er en ubetydelig landsby, men det paastaaes at der var 5,000 mennesker ved begravelsen. I likfølget umiddelbart efter medlemmer av familien var der 4 Forenede Staters senatorer, 8 kongresmænd, guvernør Christianson og andre fremragende mænd i snesevis.

Dr. Oscar Olson, præsident for Luther College, talte om Kvales loyalitet mot hans skole og hans iver for at tjene sine medmennesker. Dr. J. A.

Aasgaard, formand for Den Norsk Lutherske Kirke i Amerika, talte om Kvale som prest, hans dype gudsfrygt og hans egenskaper som en dygtig og uforfærdet statsmand.

Kvales seks sønner har ham til kirkegården paa høiden bak byen, hvor han blev lagt til hvile ved siden av sin hustru. Nordkap mandskor fra Minneapolis sang "Den store hvide flok" under ledelse av H. Aske-land og med N. George Mickelsen som solist.

Der skal reises et mindesmerke over kongresmand Kvale i Benson.

(Pastor O. J. Kvales livshistorie kommer i en nær fremtid i *Samband* blandt "Prester av valdresæt i Amerika" — derfor utelates her en masse enkeltheter.)

Da Ole J. Kvale besøkte jorden

SIT øie vender tidens barn
mot jordens muld og fete skarn:
Vi trives saa godt her i verden.
Vi opad skuer kun at se
paa veir og vind, paa regn og sne
og dundrende luftskib paa færd.

Saa kom du som en bakvendt gjest
til Mammonshoffets fete fest —
som Israels egte profeter —
til os som har saa gløgg en sans
for møtte maver, guldets glans —
fra Liberty Bonds til poteter.

Saa herlig var dog al din færd,
ja, som et Herrens flammesverd —
og selve filisterens øie
forfjamsset brøt med tidens skik
og med sit opadvendte blik
saa quisten fra himmelens høie.

Du viste os at ordets tolk
"slaar an" hvis han kan naa sit folk
med budskap fra sandhetens rike;
og skjønt hvad slett er drar os ned,
vi lar med fryd os rive med
av kjæmper som ikke tør svike.

Saa ta vor tak da, kjære ven!
En himmelsk skat der blev igjen,
da flammene førte dig heden.
Vi ser dig aldrig mer paa jord;
men leve skal din daad, dit ord
i mindenes sollyse Eden.

—J. J. SKØRDALSVOLD.

Minneapolis den 27de september 1929.

VALDRES SAMBANDS 30-AARS STEVNE

VALDRES SAMBAND hadde et særdeles vellykket stevne 28.—30. juni i Fargo, Nord Dakota. I Fargo bor talrike nordmænd, dog ikke mange valdreser i byen. Men valdreser er spredt i store bygder øst og syd i Minnesota og nordvest i Dakotaene. Nord Dakota valdresene gjorde ret for sig med talrikt fremmøte. De kom i flok og følge, somme kom vestenfra 500 mil. Men der var ogsaa stort fremmøte fra Minnesota, Syd Dakota, Iowa og Wisconsin, samt frænder fra andre bygdelag, saa det var det bedst besøkte stevne vi har hat, undtagen i 1925.

Autoritetene i Fargo var særdeles imøtekommende. Commercial club overleverte sekretæren nøklene til Fargo auditorium og gav os ret til at styre som vi bedst kunde de tre dage. I det store, bekvemme auditorium samledes man fredag morgen for registration, indbetaling av medlemskontingent og indmelding av nye medlemmer. Formiddag og indtil kl. 2 eftermiddag fredag tilbragtes i hyggelig samvær blandt gamle kjendte, og utallige nye bekjendtskaper stiftedes.

Klokken 2 eftermiddag aapnedes stevnet for en stor forsamling. Gullick Dahle fra Manfred, N. Dak., spilte op paa hardangerfele, og det i forbindelse med formandens kvikke, humoristiske og velrettede bemerkninger, idet han fremstillet Fargos borgermester, nordmanden hr. G. T. Lynner, der holdt en hjertelig og forstaaelsesfuld velkomsttale paa norsk, satte stemning i forsamlingen. Formanden holdt en anslaaende svartale. Mrs. O. T. Hanson fra Fargo sang "Kan du glemme gamle Norge", og "Aa kjøre vatten og kjøre ve" og "Je' jette Tulla i femten aar." Hendes vakre stemme og foredrag henrev forsamlingen. Formanden utnævnte Ivar O. Hovey, Tioga, N. Dak., K. K. Haugen, Sacred Heart, Minn., og G. A. Beito, Effington, S. Dak., til valgkomite. Til resolutionskomite utnævntes T. O. Roble, St. Petersburg, Florida, B. E. Rogne, Long Beach, California, og N. T. Hedalen, Fordville, N. Dak. Forsamlingen sang "America" tilslut.

Aftenmøtet begyndte med at Mrs. O. T. Hanson sang "Astrid, Astrid", "Aa ræven laa under birkerot" og "God morgen." Særdeles vakkert og forstaaelsesfuldt. Nels Nelson, Hills, Minn., spilte fele. Orpheus sangforening av Fargo sang to grupper av kjendte norske sanger. Ind imellem sangene bemerkninger av formand Haugen.

Lørdag formiddag forretningsmøte. Formanden læste O. K. Fugelis digt "Minne", — hilsen fra prof. A. A. Veblen, Los Angeles, Calif., fra trønderlaget ved dets formand pastor D. G. Ristad, fra valdreslaget ved C. Lake, Alberta, Canada, ved T. K. Rogne, Millet, Alberta, Canada, og

fra gudbrandsdallaget ved pastor M. C. Johnshoy, lagets formand. Besluttet at sende gjenhilsener.

Et brev fra Sør-Aurdal herredsstyre som svar paa spørsmåal tilstillet det av formand Haugen og kasserer Olav Rudi, begjærte opplysning om opprettelse av en gamleheim i Sør-Aurdal, læstes av sekretæren. Brevet tokes op til behandling, og det besluttedes at anmode Valdres Sambands styre om at motta frivillige gaver til Sør-Aurdals gamleheim og sende gavene til rette vedkommende ved Sambands kasserer. Valgkomiteen rapporterte ved Ivar O. Hovey. Komiteen indstillet følgende til valg for styre for neste aar: J. E. Haugen, formand; prof. T. A. Høverstad, viceformand; Helge Høverstad, sekretær; Olaf Rudi, Martin Weblen og Ole Rood. Alle valgtes. Formand Haugen kaldte Mr. Hovey til at lede møtet, mens han forklarte hvorfor han ikke kunde motta valg, resignerte og foreslog hr. A. M. Sundheim til formand. Uvillig mottok forsamlingen Haugens resignation og valgte Sundheim. Kassererens rapport oplæstes og vedtokes.

Det var en særskilt glæde at enkefru Maren Lajord, enken efter Thomas Lajord, og to av hendes døtre var ved stevnet. Formanden holdt en tale, hvori han utviklet de ideer som ledet Thomas Lajord til tanken paa et Valdres Samband og fremholdt, at hans tanke var de bærende kræfter i bygdelagsbevægelsen idag. Han læste et brev skrevet av Lajord i vangs-gjælddialekt, datert "Januar, aaret før vi skriver 1900." Paa stevnets vegne gratulerte han Mrs. Lajord med dagen. Anmodet hende om at staa op i forsamlingen, hvilken anmodning hun efterkom, og en hjertelig hyldest blev git hende. Derpaa blev forsamlingen utkommandert at marschere ut i parken 4-bred, saa Olstad kunde faa en riktig vakker film at vise frem i Norge ved festlighetene der neste sommer.

Lørdag eftermiddag viste Olstad frem sin Norges-film. Om aftenen lørdag kl. 5.30 bænkedes 425 gjester omkring smakfuldt dækkede bord i Masonic Temples store, vakre spisesal med Mr. og Mrs. Alfred G. Sundfor, indehaver av hotel Dacotahs cafeteria som verter. Disse geniale stavangere skilte sig fra det med glans. Deres kjøtboller, rummegraut og spikkekjøtt kunde ikke være bedre, selv om det hadde været laget i Valdres eller av valdreser, og de 16 vakre jenter som opvartet forhøiet stemningen og appetiten. Formanden var selvskreven kjølgemester. I de fem aar han har været formand, har han fungert som kjølgemester, undtagen i 1925. Han bad gjestene velkommen tilbords og bad dem ta for sig av rettene. Før han kaldte paa noen av talerne, deklamerte han Ole Foglis dikt, "Valdrisen." Saa kaldte han paa trønderen J. G. Holland fra Fargo. Han fremholdt særlig at nordmændene burde virke for at der blev mere norske stednavn i byer, townships, countyer og statene. Kongresmand O. J. Kvale holdt den egentlige festtale. Han fremholdt vor fædrearv, dens rækkevidde og dens indflydelse i det amerikanske samfund. Waldemar Ager fremholdt den norske beskedenhet og tilbake-

holdenhet. Dersom det norske folk vilde holde mere fast ved sine naturlige anlæg, og hvad de har faat i arv fra fædrene, og ikke være saa tilbøjelige til at ta efter det som er fremmed og nyt, men leve sig selv med de kræfter de har, vilde det komme længere og bli større faktorer i den amerikanske nation. Senator Syrenson fra Toronto, S. Dak., talte ogsaa. Efter bekjendtgjørelser og bemerkninger takket kjølgemesteren for mat, og man gik fra bordet.

Hr. Olstad viste norgesfilmen igjen kl. 8 lørdag aften.

Søndag eftermiddag var friluftsmøtet i parken vel besøkt. Formanden talte for Valdres Samband og formanet ungdommen til at følge i fædrenes spor. Overdrog sit formandsembede og overrakte Valdres fane til det nye styre. Waldemar Ager holdt en av sine bedste folketaler. Prof. T. H. Høverstad talte paa engelsk og mottok paa det nye styres vegne fortsættelse av Valdres Sambands virke i det komnede aar.

Resolutionskomiteen rapporterte ved T. O. Roble, Petersburg, Florida. Resolutionene vedtokes som oplæst, punkt 8 og 9 ved reisning.

En særskilt tak tilkommer alle dem som hjalp til at dette stevne blev saa vellykket, baade dem som hjalp kassereren saa vel som alle som assisterte paa programmet.

Der har altid været forsøk paa at gjøre disse stevner til folkefester. Det lykkedes vel ved dette stevne. Ved Gullick Dahles fele og formandens humoristiske bemerkninger, kom stemningen op ved første møte og holdt sig oppe alle tre dage. Der var en utpræget elskværdighet, høflighet og munterhet som gjorde saa godt. Man moret sig. Der har altid paa stevnene været tillatt opvisning av de nationale folkedanser, springdans og halling. Hvilken valdres eller andre lives ikke op naar man hører disse gamle slaatter og ser endog 70 aars ungdommer træde springaren saa let som om de var i 35 aars alderen, og vakre jenter klædt i nationaldragt. Paa grund av det gunstige lokale var der maaske litt mere end almindelig denne gang. Men det satte stemning i alle. Det talrike fremmøte og den hyggelige kameratslighet som hersket bebudet en lys fremtid for bygdelagsbevægelsen og for Valdres Samband i særdeleshet. Man moret sig som søskende eller som en stor familie i en fælles lek, men paa samme tid glemte man ikke livets alvor og hvad som kræves av os som gode borgere, og vi blev mindet om den arv som fædrene har efterlatt os fra Valdresdalen, hvor vi valdreser har vore røtter. Ved slikt kameratslig samvær som disse 3 dage var modnes vi i kjærlighet til vort folk, vort sprog og traditioner og ansføres til ædlere formaal, høiere tanker, og manes fremad og opad i alt som er godt og ædelt. At vi har været istand til at hæve vort aandelige nivaa i disse 30 aar skyldes vore ledere og ikke mindst vor avtrædende formand, J. E. Haugen.

Noen hedøler hadde en meget informel frokost søndag morgen i hotel Dacotah. Man aat pandekaker og andet, drak kaffe, pratet og vekslet minder fra Hedalen. Et nogen timers hyggelig samvær.

Paa Valdres Sambands vegne vil jeg frembære en hjertelig tak til de 8 blade av den norsk-amerikanske presse som med beredvillighet har git spaltrum for alle bekjendtgjørelser jeg har sendt til dem, medens jeg har været sekretær.

Med mange hilsener,

I ærbødighet,

O. A. HAIN.

RESOLUTIONER

VALDRES SAMBAND, samlet til aarsmøte den 29de juni 1929, tilstemte følgende resolutioner:

1. Valdres Samband uttaler en hjertelig tak til redaktør hr. A. M. Sundheim for det dygtige arbeide som han har utført ved utgivelsen av *Valdres Samband*, vort vakre kvartalskrift.

2. Da dette saa viktige bindeled mellem os valdreser vanskelig bærer sig, anbefaler det til Valdres Samband at oprette straks en særskilt hjelpekasse for frivillige ekstra bidrag fra saadanne der har hjerte og midler til at støtte denne virksomhet i Valdres Samband for at lette byrden for styret og hjelpe til at fjerne denne for styret saa ubehagelige forfatning, og man søker at opnaa en sum paa \$300.00 til dette øiemed.

3. Da Valdres Samband ifjor besluttet at delta i St. Olaffesten i Trondhjem neste aar, nemlig 1930, beslutter Valdres Samband at utnævne formand J. E. Haugen til dette æreshverv, og at han sætter sig i spidsen for at samle valdreser til en norgesfærd i 1930 samt at der træffes de nødvendige forberedelser til et stevne paa Fagernes for Valdres Sambands efter eller forut for festen i Trondhjem.

4. Valdres Samband ønsker at uttale en dyptfølt tak til Sambands styre for dets utrættelige og dygtige arbeide som aar efter aar har blit utført for at istandbringe vore hyggelige sammenkomster.

5. Valdres Samband gir sin fulde tilslutning til fællesraadets paa-tænkte aarbok, og anmoder herved redaktøren av *Valdres Samband* at føre tilsyn med indholdet der vil kræves fra Valdres Samband med hensyn til vort bygdslag.

6. Valdres Samband bifalder Det Norske Selskaps plan i anledning av oprettelsen av en bok-klub for at opelske den norske bok-avl iblandt det norske folk i Amerika.

7. Samtidig besluttes at uttale en inderlig tak til byen Fargo for udmerket vertskap, til dets ærede borgermester hr. G. T. Lynner for hans forstaaelsesfulde, hjertevarme mottagelse samt til alle de øvrige faktorer der har bidraget i saa høi grad til at gjøre dette stevne til en av de hyggeligste sammenkomster i Sambands historie.

8. I anledning av emeritus formand hr. A. A. Veblens hilsen til vort 30te aarsmøte gjennom formand Haugen, ønsker Valdres Samband herved at erkjende mottagelsen av samme, samt gjennom sin formand og sekretær at sende en inderlig, hjertevarm tak til formand Veblen for alt det som han i tidens løp har utrettet for Valdres Samband, og for den interesse han endnu legger for dagen likeoverfor Valdres Samband i særdeleshet og for bygdslagsbevegelsen i almindelighet og dernæst at vi tilsender en i likemaate hjertelig hilsen med ønske om en lys og blid livsaften.

9. Det er med dypt følt sorg at Valdres Samband erfarer at det maa gi slip paa sine dygtige og opofrende embedsmænd, hr. J. E. Haugen, vor høit agtede formand, og likesaa vor sekretær, O. A. Hain; men da disse bestemt frabad sig gjenvalg, uttalte Samband ved reisning sin hjertevarme tak til disse mænd for deres forstaaelsesfulde og omfram dygtige arbeide som de har lagt for dagen i sine embeder for Valdres Samband igjennem en lang og kritisk tid, og uttaler vort haap om at vi allikevel vil faa se disse mænd ret ofte ved vore fremtidige stevner og faa nyte godt av deres raad og vink ved løsningen av de mange og vanskelige oppgaver som Samband utentvil vil møtes med i fremtiden.

T. O. ROBLE, formand,

B. E. ROGNE,

M. T. HEDALEN.

Thorstein Veblen død

Den fremragende videnskapsmand Thorstein Veblen døde i sit hjem i Menlo Park, Palo Alto, California, lørdag den 3dje august, i en alder av 72 aar. Han efterlater sig en datter, Miss Rebecca Veblen.

Thorstein Veblen var født i Minnesota. I 1880 erholdt han graden A. B. fra Carleton College. Han studerte ved Princeton og erholdt i 1884 doktorgraden ved Yale. Han har været professor i samfunnsøkonomi og redigerte en tid *Journal of Political Economy*.

Thorstein Veblen var bror til vor egen professor A. A. Veblen. Paa et andet sted i *Samband* skriver chefredaktøren for *Minneapolis Tidende* en veltruffet karakteristik av den avdøde, som vi med velvillig tillatelse gjengir.

Samband

Published quarterly by Valdres Samband at 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Subscription price including dues to Valdres Samband \$1.00 per year in advance.

Cash remittances for subscription and membership in Valdres Samband, change of address and all matters pertaining to the mailing of *Samband* should be sent to the secretary-treasurer, Rev. Helge Høverstad, 425-429 So. 4th St., Minneapolis, Minn.

Manuscripts and all matters pertaining to the editorial department as well as copy for advertisements and remittances for advertising should be sent to the editor, A. M. Sundheim, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

VALDRES SAMBAND

Embedsmænd og styre 1929-1930

A. M. SUNDHEIM, *formand*, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

T. A. HØVERSTAD, *viceformand*, 122 South Michigan Blvd., Chicago, Ill.

HELGE HØVERSTAD, *sekretær-kasserer*, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

M. A. WEBLEN, 600 Temple Court, Minneapolis, Minn.

OLE ROOD, 416 18th Ave. S., Minneapolis, Minn.

OLAF RUDI, 1506 Washburn Ave. N., Minneapolis, Minn.

Erespræsident

A. A. VELEN, 3962 Brighton Ave., Los Angeles, Calif.

Av referatet fra Valdres Sambands 30te aarsmøte i Fargo, N. D., synes det at fremgaa, at det var et nok saa revolutionært møte paa samme tid som det var ultra konservativt. Det gik nemlig stik imot den almindelige gode regel som er at indsætte nye og yngre kræfter, som kan lægge større kraft ind i sit arbejde.

At Mr. J. E. Haugen, hvis billede findes i sidste nummer av *Samband*, ønsket at trække sig tilbake fra stillingen som formand, skal ingen klandre ham for. I 5 aar har han tjent baade med interesse og

dygtighet i denne stilling, og Valdres Samband skylder ham tak for hans indsats, og ikke mindst fordi han altid har hat forstaaelse og pietet for organisationens formaal og dens traditioner. Personlig skylder jeg ham ogsaa megen tak baade fordi han avløste mig som formand

O. A. HAIN

for 5 aar siden og for alle de ven-tjenester han har ydet mig gjennem disse aar. Det eneste jeg synes jeg maa klandre ham for er, at han ikke sørget for at faa en yngre mand til sin efterfølger. Dette er ikke sagt av beskedenhet, men fordi det er en naturlov, at skal et arbeide vedbli at være frugtbringende, maa yngre kræfter avløse de æl-

dre og føre det videre frem. Vi haaper at J. E. Haugen, som nu er flyttet til staten New York og endnu er en ung mand, vil komme til at savne Nordvesten, hvor han er født og alltid har bodd, saa han atter kommer tilbake og indlægger mindst 5 aars fremtidig arbeide for Valdres Samband.

Uten tvil var det under føleisen av at ha tjent længe nok, at ogsaa sekretæren, Mr. O. A. Hain, und-slog sig for at motta gjenvalg. I likhet med flere andre av det nu-værende styre har han ikke blot været medlem siden det første møte i 1899, men har hele tiden været aktiv arbeider. Han deltok altid i arbeidet med at arrangere stevne-ne, og i 1910 blev han indvalgt i styret og har siden den tid været en av styresmændene. Fra 1910 til 1917 var han ogsaa sekretær og kasserer for den forening som organiserte sig for at utgi *Samband* hver maaned, hvilket ikke lykkedes under de vanskelige krigstider, saa bladet ophørte at utkomme i 1917. Siden den tid var han et aar sekretær og kasserer for Valdres Samband og nu i de sidste aar sekretær. Det er en nok saa lang tjeneste i en orga-nisation hvor alt arbeide selvfølgelig ydes gratis, og vi er saa vant til at ha ham i vore styresmøter, at det vil komme til at føles som et hjul er faldt av vognen, naar han ikke længer er med os. Heldigvis vil O. A. Hain med sin aldrig svigtende interesse for Valdres Samband ikke være længer borte end at vi ogsaa i fremtiden kan nyte godt av hans erfaringer og store tjenstvillighet.

A. M. SUNDHEIM.

Trønderlagets helsing

Til Valdres Sambands trediveaarsfest i Fargo, Nord Dakota

*Totning og tele og jærbu og dø!,
halling og vossing og trønderen sjøl,
sogning og numedøl, "Gluten" dernord,
østerdøl, solung og haring ved fjord,
sætsidøl, fjording, stavangerlags hær,
Vestfold og Møre og fjordinger bær,
sammen med Heidemark, møring og stril,
og alle de norske som endnu er til:
Vor hilsen.*

*Veblen var gutten som styret den sag,
saa valdresen skipa sig sammen til lag.
Idag skal han krones som bygdelags-
drott;
paa trettiarsdagen det høver sig godt.
Og bygdelags faner fra fylkenes ting
om valdresens merke skal vaie i ring.
Vi hilser dig, valdres!*

*Held følge paa veien, maa "Sambandet"
gro!
Naar bygdefolk samles, da bygger de
bro,
De fester en ende med fortidens bast;
den anden skal bindes til fremtiden fast.
I samhold og tro gjennom yrke og ord
vort liv har tat rot i Amerikas jord.
Vi hilser dig, valdres!*

*Her vokser det godt. La os værne det
vel;
at holde det friskt er at vinde os selv,
vort lynne, vor tro, og det sprøg som er
vort;
ti øder vi arven, da kommer vi bort.
En vansleglet tulling og vrydelaus skarv
den fyren som sulker sin fædrearv.
Vi hilser dig, valdres!*

*Som bygdelag slaar vi om mindene vagt,
og fører dem levende ind i den magt
som slegte nmaa ha, om det gjælder en
dag
at slaar for sin ære et redelig slag.*

*Vi bygger dem ogsaa med trofaste sind
i Vesterheims huglag og kjærlighet ind.
Vi hilser dig, valdres!*

Helsing

*til Valdres Samband paa 30-aarsdagen
i Fargo, Nord Dakota, fra valdreslaget
ved Crooked Lake, Millet, Altu.*

*Det er reint raadlaust kost tie gaar,
iaar er laget vort tredivø aar.
Den vesle vugga i tvillingbye
vort liksom heimen aat heilø lye;
den vesle bytingen er nu kaks
og syskin flokken den vaks o' vaks.*

*Men har du hørt om den Jenkytosk
so trur Vor Herre forstaar kji Norsk.
Norsk det knolast paa jenkyvis,
You bet your life, yes, if you please.
O' det er harda so knivestalet
det gamlø reinspika valdresmaalet.*

*So mor ho zvala te us so smaa
dengang mø tulla o' lørde gaa.
Mo dansa, hoppa me sou o' gjeit
o' kasta steina dit ljaen beit.
Daa va de moro o' litte sorgje
i valdresdalen midt up i Norge.*

*I nor og sør Aurdal, aust og vest Slire
to o' to veit du, er støt kalla fire.
Me Hedalen synst og nørst er Vang,
og Etnedalen so lang o' trang.
Den eine er finar en hin, maa tru,
o' valdresa erø mo alle sju.*

*Saa drik dikkan kaffe, Haugen er vort,
Fargo maa vela eig inkje stort.
Tyy lefse o' flatbrø, tøm rummegrant
dyll,
en valdres er godlynt, best uten fyll.
Glem inkje Samband alle so ein.
send ind den dollar te O. A. Hain.*

THORSTEIN ROGNE.

Thorstein Veblen

Med Thorstein Veblens bortgang har de Forenede Stater mistet en av sine mest fremragende og opriktig søkende videnskapsmænd og den norske stamme i Amerika en av sine mest eminente repræsentanter. Som professor i socialøkonomi ved flere av landets større universiteter har han øvet en indflydelse som kun faa videnskapsmænd i hans fag. Studentene flokket sig om hans kateder, da han stod i sin fulde kraft. I de senere aar har han levet tilbaketrasket i California.

Som forfatter har han været meget produktiv. Et av hans hovedverker er "The Theory of the Leisure Class," som tiltrods for at han her tok ganske haardt paa adskillige hævdevundne opfatninger, vandt en meget betydelig utbredelse. Han søkte i denne bok at paavise hvordan nutidens anskuelser paa det social-økonomiske omraade er direkte overleveringer fra det primitive samfund. For 25 a 30 aar siden skrev han en bok om hvorledes man bør indrette sig for at leve livet ret. Han blev da i den amerikanske presse git prædikater "The American apostle of the simple life." Han gav saaledes impulsen til en kultur som fik nok saa mange dyrkere.

Veblens bøker er altid blit motat med spændt interesse i de kredser, hvor man tar samfundsspørsmålene alvorlig. Man forstod at man her hadde en mand som ikke var bange for at si fra og som aldrig sa noe uten at det var videnskabelig underbygget.

Under verdenskrigen utgav Thor-

stein Veblen en bok om fredens væsen og hvordan det kunde bevares. Han førte her et meget tydelig sprog. Patriotisme betegnet han som noe der eksisterer ene og alene med krig som eventuelt maal. Fredsagitation kunde til sine tider spille en viss rolle blandt folkene, men hadde ingen virkning paa begivenhetenes gang, naar en krig var i anmarsch. "Vor civilisation," sa han, "taaler ikke en nation hvis eneste krav paa hensyn bestaar i at ville fred paa jorden og blandt menneskene en velbehagelighet."

For omkring fem aar siden utkom hans bok "Present Course of Business Enterprise in an Analysis," hvori han analyserte samtidens økonomiske liv, idet han særlig fæstet sig ved stordriften, hvor arbeiderne ikke staar i nogensomhelst kontakt med eierne — "absentee ownership," som han kaldte det.

Thorstein Veblen tilhørte den vidt utbredte valdreslegt av dette navn. Han var en bror av prof. A. A. Veblen, "bygdelagenes far." No-gen aktiv del i særs norsk-amerikansk virksomhet tok han ikke, dertil han var altfor meget fagmand. I sine bøker røbet han dog ofte et betydelig kjendskap til nordiske forhold, særlig oldnorske og islandske. En av hans sidste bøker var helt vidd Island, "The Laxdale Saga", en oversættelse av Laxdælasagaen tillikemed en indledning. Denne saga er en av de største islandske ættesagaer og er blandt de fortrinligste med hensyn til personskildringer.

Som menneske var Thorstein Veblen likesaa stille og beskeden som han som videnskapsmand var bestemt og uforfærdet. Illustrerende i saa henseende er en historie som for fem, seks aar siden stod i "Boston Transcript." Der berettes om et besøk som nedskriveren har avlagt i bokladen, "The Sunwise Turn" i Boston, hvis indehaverske fortalte følgende:

Her pleiet en mand at vise sig ganske regelmæssig hver sjette eller ottende uke, en asketisk, mystisk person med et mildt utseende. Han hadde langt haar og saa ut som en skandinav. Jeg vet ikke netop hvorfor eller naar jeg tok ham for at være en swedenborgiansk prest. Han kjøpte altid interessante ting — græske bøker, de mindre læste verker av William Morris. Jeg forsøkte at interessere ham i socialøkonomi. Prestene burde være underrettet om disse ting, mente jeg. Jeg bearbeidet ham fra tid til anden med viktige spørsmåal og saker. Jeg forsøkte endog at faa ham til at begynde med Veblens "The Theory of the Leisure Class." Jeg forklarte hvilken glimrende hjelp den er for at skape social bevissthet. Han lyttet blidt og opmerksomt til alt jeg hadde at si, og smeltet som et snefnug gjennom døren. En dag bestilte han et bind latinske hymner. "Jeg maa faa Deres navn fordi vi vil bestille det spesielt for Dem", sa jeg, og han hvisket snarere end sa: "Mit navn er Thorstein Veblen."

CARL G. O. HANSEN.

En av vore første pionerer

Med John T. Nystuen, som døde den 28de januar dette aar, er en av de ældste norske pionerer i Amerika bortvandret. Han var født 1844 paa Nystuen paa Filefjeld av foreldrene Tosten Nystuen og hustru Berit, født Opsahl. Familien opholdt sig fem aar i Aardal i Sogn, og der døde hans mor og ligger begravet "ved Aardals kirke paa Tangen." Derefter flyttet familien tilbake til Nystuen.

I 1854, da John var 14 aar gammel, utvandret han med sine foreldre og søskende til Amerika og landet i Quebec. Derfra fortsattes reisen til Spring Prairie, Wis., hvor de bodde i tre aar, og saa flyttet de til Deer Creek, Iowa. Om alle de besværligheter de maatte gjennomgaa paa reisen fortæller John Nystuen i sine "Erindringer", som han utgav i 1917. I Deer Creek blev han i 1861 gift med Beret Lec, og i 1864 flyttet de til Silver Lake, Iowa, hvor han var farmer og bodde til 1893, da familien flyttet til Milford, Iowa. Der opholdt de sig til 1907, da han kjøpte en farm i nærheten av Northfield, Minn., men flyttet tre aar derefter til byen Northfield, hvor han bodde til sin død.

John Nystuen var en begavet mand og en sterk karakter. Uagtet han saa godt som ingen skoleutdanning hadde faat i sin ungdom, hadde han tilegnet sig en innsigt og kundskap som var helt beundringsverdigg.

Da han bosatte sig i Silver Lake sluttet han sig straks til menigheten

der tilhørte den norske synode, og som ung mand blev han valgt som delegat til synodens aarsmøter. Saaledes var han delegat til det historiske aarsmøte i Chicago i 1868, hvor synodens lære om slaveri — at slaveri i og for sig ikke er synd — med stor majoritet blev tilstemt. John Nystuen med pastor Clausen og nogen faa andre stemte imot. For denne sin stemmegivning blev han irettesat av sin prest som sa, at han ikke kunde betragte ham som en kristen, hvis han ikke forandret sin stemmegivning. Efterat han kom hjem blev han negtet nadveren fordi han ikke vilde forandre sit standpunkt i denne sak.

Paa grund av denne synodens stilling til slaverispørsmålet blev menigheten i Silver Lake splittet, og Nystuen tok med liv og sjæl del i disse kirkelige brytninger. Han sluttet sig selvfølgelig til den del, som ikke var enig i synodens avgjørelse av slaverispørsmålet og da det var majoriteten av menigheten, beholdt den eiendommen og sluttet sig senere til "Konferensen." Han tok virksom del i menighetens baade timelige og aandelige virksomhet, men hans karakter var like saa ubøielig som det sterke fjeld han stammet fra, og han var aldrig bange for at uttale sin mening, saa han ofte førtes ind i ubehageligheter, som bidrog meget til at han flyttet fra Silver Lake.

Da den lutherske frikirke blev organisert sluttet han sig til den av hele sit hjerte og var blandt lederne for organisationen av "Bethel lutherske frikirkemenighet" i

Northfield. Denne menighet blev hans sidste kirkelige hjem.

Begravelsen foregik fra hjemmet og fra Bethel menighets kirke den 31te januar. Seks sønnesønner tjente som bærere: Luther, Arthur, Oscar, Daniel, Georg og Elmer Nystuen. Jordfæstelsen fandt sted paa den vakre Oak Lawn gravplads i Northfield.

John Nystuen overlevs av en stor slekt. Han var to ganger gift. Med sin første hustru, som døde i 1882, hadde han 11 barn, av hvilke 5 lever. I 1884 blev han gift igjen, og med sin anden hustru hadde han 5 barn, hvorav 4 lever. Dernæst overlevs han av mange brødre og

søstre og har 27 barnebarn og 7 barnebarns barn som lever.

John Nystuen var en retlinjet mand, en mand som man kunde være grundig uenig med men aldrig tape sin agtelse for. Han hørte til de typiske norske pionerer, som gjennom nybyggerlivets trængsler og strid hadde banet sin egen vei og han holdt sin fædrenearv høit i ære. Gjennem store brytninger, især paa det kirkelige omraade, hadde han erhvervet sig en innsigt, saa han med overbevisningens kraft stod fast som et berg paa alt som han ansaa for ret og i overensstemmelse med Guds ord.

Mrs. pastor O. J. Norby

Mrs. Bertha Norby, pastor O. J. Norbys hustru, døde den 1ste august 1929. Hun var født den 2den december 1857 i Springfield i nærheten av Decorah, Iowa, av foreldrene Gullik og Bertha Lien, Efter at ha gjennomgaaet folkeskolen i deres distrikt frekventerte hun Breckenridge normalskole i Decorah, og arbeidet derefter for en tid som lærerinde.

Den 14de september 1879 indtraadte hun i ekteskap med pastor O. J. Norby, som straks før var blitt ordinert og hadde mottat kald fra en menighet i et nybyggerstrøk i Turner county, Syd Dakota. De unge prestefolk bosatte sig der og fik rikelig erfare pionerlivets van-

skelige kaar paa alle omraader. De forblev der i fem aar, hvorpaa de flyttet til Sims, Nord Dakota, hvor de virket i otte aar under de samme prøvfulde kaar som nybyggerlivet i dette fattige missionsstrøk tildelte dem. Deres næste virkefelt var i Moreland menighet i Chicago fra 1893 til 1899. Paa kald fra Winchester, Wisconsin, flyttet de saa dithen og forblev i virksomhet dersteds i tretten aar. Derefter var de et par aar i Havre, Montana, og flyttet saa paa kald til Scandinavia menighet i nærheten av Aberdeen, S. Dak., hvor de arbeidet i ni aar. Derefter trak pastor Norby sig tilbake fra aktiv tjeneste og flyttet i

1923 til Minneapolis, hvor de siden bodde.

At pastor Norby, som altid har været en utpræget pligtens mand

værdige hustru. Beskeden og stille i sin optræden og dypt interessert i menighetens ve og vel vandret hun blandt kvindene og tok aktiv del i

MRS. PASTOR O. J. NORBY

der aldrig sparte sig selv, kunde holde ut i saa lang tid i det opslitende arbeide, som for det meste blev nedlagt blandt fattige landsmænd i nybyggerstrøkene, skyldes for en stor del hans fromme og elsk-

deres arbeide og foreningsliv uten nogensinde at søke rang og ære for sig selv. Derved vandt hun overalt kvindenes velvilje og blev en uvurderlig støtte for pionerpresten i hans møisommelige arbeide. I alle

menigheter hvor hun færdedes erindres hun med høiagtelse og kjærlighet, og i al sin beskedenhet og uten selv at vite av det, har hun sat dype merker efter sig, som fremdeles vil bære frugt.

Mrs. pastor Norby stammer fra Vang i Valdres hvorfra begge hendes foreldre var indvandret. Foruten sin egtefælle, den gamle hædersmand, pastor O. J. Norby, overleves hun av tre døtre og sønnen Joseph Norby, som er bestyrer for Fairview Hospital i Minneapolis.

En mindegudstjeneste blev holdt søndag den 4de august i Minnehaha lutherske kirke og begravelsen foregik næste dag i Winchester, Wisconsin.

Paul Theodore Axness

Paul Theodore Axness døde den 23de april 1929 paa Peabody Hospital i Webster, S. D. Han var en av de stille i landet, som aldrig kom til at gjøre noen indsats i verdensutviklingen tiltrods for at han var evnerik og ved skoleutdanning og selvstudium var en ualmindelig lærd mand. Noe gik nemlig istykker for ham som ung mand, og saa foretrak han at bli eneboer midt i et myldrende verdenssamfund.

Han var født paa en liten farm i nærheten av Black Earth i Dane county, Wisconsin, den 9de juli 1873. Hans foreldre var Thorstein K. og Marie Axness. Begge foreldre utvandret fra Ulnæs i Valdres en kort tid efter deres bryllup. Faren var militær, underoffi-

cer eller noe saadant, og moren var datter av de bekjendte Ole og Ingrid Meiningen, som ogsaa omtrent samtidig utvandret til Amerika.

Paul Theodore Axness hadde arvet meget av sin slekts begavelse, og det var foreldrenes høieste ønske at han skulde bli prest blandt sine landsmænd i Amerika. Det var ogsaa med stor begeistring for det maal at han begyndte sin høiere skoleutdanning ved St. Olaf School Akademi, hvor han graduerte i 1894, og fra Den Forenede Kirkes Teologiske Seminar graduerte han i 1898. Allerede ved den tid var hans utdanning mere end almindelig grundig, da han i flere aar hadde spesialisert i semitiske sprog og var en hel autoritet i hebraisk. Men han var en grubler, som døpte baade sig selv og sine medmennesker meget strengt, og skjønt han var teologisk kandidat blev han aldrig prest, da han ikke for sin samvittighets skyld kunde avlegge den lutherske kirkes presteløfte. Fra den tid blev hans livsvandring en vei fuld av lidelser og forsagelse. Hans sjælelige lidelser var saa store at de nedbrøt hans helbred, saa han ogsaa maatte trækkes med sykdom gjennem resten av sit liv. I 1927 indgik han i etteskap med Miss Theoline Mickelsen, Sisseton, S. Dak., som overlever ham. Desuten overleves han av fire brødre og tre søstre.

En uke før han døde forstod han at sykdommen var til døden, og da skrev han en from troesbekjendelse til sine søskende, hvorefter han frimodig og lykkelig ventet paa avslutningen av sin tornefulde livsvei.

Da valdresene emigrerte for 75 aar siden

Overreisen kostet 13 spd., — for-
pleiningen underveis kom
paa vel 15

En sommerdag aar 1852 forlot det kobberhudede, 184½ kom.-lest drægtige skib "Argo," kaptein R. A. Olsen, landet med 207 utvandrere til Quebec, Canada. De fleste av dem var fra Valdres, noen faa fra Ringebu, Østerdalen, etc., og bare 130 av dem var voksne, d. v. s. over 15 aar. Av de øvrige var 7 under et aar, 32 mellem et og fem aar og 15 mellem ti og femten aar. Fragten til Quebec beløp sig til 13 spd. for en voksen person, hvortil kom 1 spd. 3 mk. i landgangspenger.

Passagerene maatte selvsagt selv sørge for sin forpleining under overfarten, som jo tok adskillige uker. For at kunne gjøre sig et begrep om hvad der omtrent krævedes av levnetsmidler underveis for en voksen person, fik de sig tilstillet en fortegnelse fra vedkommende skibskommissionær. Denne opgave over hvad en voksen mand burde ha med som niste, ser slik ut (prisene er tilføjet av kommissionæren):

	Spd.	Mk.	Sk.
80 pund brød.....	3	1	
3 bpd. kjøt	2	1	6
1½ bpd. flesk.....	1	4	18
1 bpd. smør	2		
5 pund kaffe		3	8
5 pund havanna		2	2
½ pund te	1	12	
½ tønne poteter		5	1
⅛ tønne erter		3	
3/16 tønne gryn ...	1		6
½ pot eddik			8
2 do. salt			3
½ bpd. hvetemel		1	6
40 potter øl		2	12

Naar hertil lægges 2 mk. 32 skill. til to nye sækker til brød, erter og gryn, 20 skill. til en gammel sæk til poteter, 4 skill. til en flaske til eddik, 1 mark for "1 potte til smør," og 3 mark 12 skill. til ankeret til de 40 potter øl, kommer man op i en sum av 15 spd. 4 mark 17 skilling.

—*"Valdres."*

EN SOMMER I NORGE

AV KRISTIAN PRESTGARD,

—"DECORAH-POSTEN'S" REDAKTØR

Utover prærien, inde i skogene og i storbyene er der tusener av vort folk som i sit hjerte gjemmer paa billedet av sin gamle heimbygd som en dyrebar skat. Det er dette billede "Decorah-Posten's" redaktør Kristian Prestgard har prøvd at friske op ved utgivelsen av "En Sommer i Norge." Sjelden har glæden over gjen-synet med de steder hvor man lekte som barn faat vakrere uttryk.

En gripes av underlige følelser naar en efter langt fravær kommer attende til heimbygden, hvor den end er. Enten den nu er i Gudbrandsdalen eller Valdres, eller Voss eller Fjordene paa Vestlandet eller Østlandet eller Trøndelagen eller paa Nordland eller noget andet steds, saa er der vel altid en gammel solbrenndt stugu eller en heg eller en søljukall eller en gammel rar klop som gjemmer dyre barn-domsinder for nogen.

De vil ha stor glæde av at læse denne vidunderlige vakre skildring av det gamle fedreland — Norge.

"En Sommer i Norge" er i to bind, paa tilsammen over 400 sider.

Prisen for de to bind er kun \$3.00.

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425 South Fourth Street

Minneapolis, Minnesota

NORMÆND

Paa turen til Norge reis med
de hurtiggaaende, moderne
og bekvemme baater

BERGENSFJORD
OG
STAVANGERFJORD

For prisliste, seilingsliste og videre oplysninger henvend Dem
til nærmeste lokalagent eller

NORWEGIAN AMERICA LINE

319—2nd Ave. So., Minneapolis, Minn.

The John Leslie Paper Co.

Established 1894

Printing Paper and Supplies
Building and Roofing Paper
Stationery and School Supplies

301 SOUTH 5TH STREET

MINNEAPOLIS, MINN.

*Your Satisfaction
Is Our Success*

The Paper Supply Co.

WHOLESALE PAPER DEALERS

COMPLETE LINES

240-246 6th Ave. S.

Minneapolis, Minn.

The Success of Life Insurance

Depends Largely On

1. GOOD RISKS
2. ECONOMICAL MANAGEMENT
3. SAFE INVESTMENTS

You find all these qualifications embodied in

LUTHERAN BROTHERHOOD

1200 METROPOLITAN LIFE BLDG.

MINNEAPOLIS

Paper

*for every purpose. Whenever you
need paper of any kind, call*

MINNEAPOLIS PAPER CO.

400 South Fifth Street

Main 2424

Samples gladly furnished

Telephone Geneva 7367

Drs. Scheldrup & Petersen's

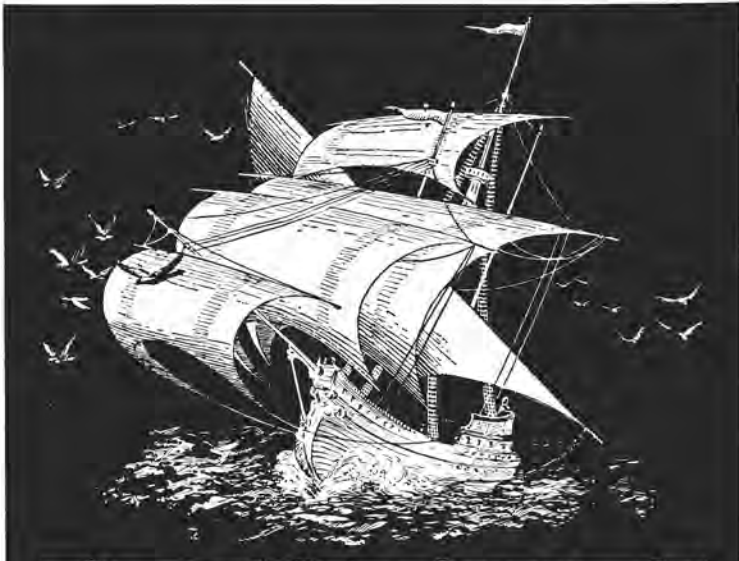
MEDICAL AND SURGICAL CLINIC

1111 Nicollet Avenue
Minneapolis

Office open from 9 A. M. to 5 P. M.
Consultation Hours
11:30-12:30 noon, 2-5 P. M.
Wednesday Eve. 7-8

DR. CARL M. ROAN
PHYSICIAN AND SURGEON

933 Metropolitan Bank Building
Cor. 2nd Ave. and 6th St. So.
Minneapolis, Minn.

*Det er vor forretning at udstyre Deres bud-
skap med passende billeder*

Minneapolis Photo Engraving Co.
HALFTONES—ZINC ETCHINGS—COLOR PLATES

314 5th Ave. So.
Minneapolis, Minn.

*printing plate makers
for the SAMBAND*

**Babcock Engraving
Company**

416 8th Ave. So.